

Hallituksen esitys Eduskunnalle öljysuojarahastosta annetun lain muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä esitetään, että Euroopan Yhteisön jäsenvaltiosta Suomeen kuljetettavasta öljystä perittäisiin öljysuojamaksua, vaikka Euroopan Yhteisössä onkin toteutettu sisämarkkinat ja jäsenvaltioiden välisessä kaupassa ei noudateta rajavalvontaa. Maksun perisi tullilaitos, Eduskunnan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen valmisteverotusta koskevaksi

lainsäädännöksi mukaisesti verottomassa varastossa. Euroopan Unionin ulkopuolelta tuotavasta öljystä perittävään öljysuojamaksun keräämiseen ei esitetä muutosta.

Ehdotus liittyy Suomen jäsenyyteen Euroopan Unionissa ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Öljysuojarahastolaki

Suomessa on valtion talousarvion ulkopuolella öljysuojarahasto, josta säädetään öljysuojarahastosta annetussa laissa (379/74). Öljysuojarahasto on ympäristöministeriön hoidossa. Rahastoon peritään maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetettavasta öljystä öljysuojamaksua, joka on tällä hetkellä 2,20 markkaa täydeltä tonnilta. Öljysuojamaksu peritään kaksinkertaisena, jos öljy kuljetetaan säiliöaluksella, jota ei ole varustettu koko lastisäiliöosan alueelta kaksoispohjalla.

Öljysuojamaksua peritään tullitariffin nimikkeisiin 27.07, 27.09 ja 27.10 kuuluvista neste-
mäisistä tuotteista, eli raakaöljystä ja siitä saaduista öljytuotteista.

Öljysuojamaksun perii tullilaitos. Maahantuodusta öljystä suorittaa öljysuojamaksun se, joka ilmoittaa öljyn tullattavaksi. Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on tavaranhaltija tai se joka toimii tavaranhaltijan puolesta velvollinen suorittamaan öljysuojamaksun. Öljysuojamaksu peritään siinä vaiheessa kun

maahantuotava öljy ilmoitetaan tullattavaksi. Suomen kautta kuljetettavasta öljystä maksettavan maksun suuruus määräytyy eräissä tapauksissa lopullisesti vasta siinä vaiheessa, kun öljy viedään maasta, jolloin on selvillä millaista alusta kuljetukseen käytetään. Tällöin maksu peritään mahdollisesti toiseen kertaan, jos öljy kuljetetaan aluksella, jota ei ole varustettu kaksoispohjalla.

Öljysuojamaksun määräämisestä, maksun suorittamisesta, muutoksenhausta ja muutoinkin on soveltuvin osin voimassa, mitä tullista on määrätty.

Öljysuojamaksu on ympäristönsuojelullinen veronluonteinen maksu, joka kerätään valtion talousarvion ulkopuolella olevaan öljysuojarahastoon. Maksu on sidottu nimenomaan maahantuotavaan ja kauttakuljetettavaan öljyyn, koska tavoitteena on mm. varustautuminen öljykuljetusten aiheuttamiin vahinkoihin ja niiden torjunnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Öljysuojarahastosta myönnetään korvausta öljyvahingosta kärsimään joutuneille sekä öljyvahingon torjuntakustannuksiin, jos vahingosta vastuussa olevalta ei ole saatu korvausta tai vahingon aiheuttaja on jäänyt tuntemattomak-

si. Kunnille maksetaan öljysuojarahastosta korvausta öljyvahinkojen torjunnan varustautumisesta ja ylläpidosta sekä öljyvahinkojen torjuntaan liittyvästä koulutuksesta. Eräissä tapauksissa myös valtio on oikeutettu saamaan korvausta öljysuojarahastosta alusöljyvahinkojen torjunnan varustautumiseen.

1.2. Nykytilan arviointi

Öljysuojamaksun tuotolla ylläpidetyn öljysuojarahaston myöntämien korvausten avulla on Suomessa pystytty saavuttamaan Itämeren valtioiden piirissä ja maailmanlaajuisestikin hyvin toimiva öljyvahinkojen torjunnan valmius ja hankkimaan tehokas öljyntorjuntakalusto.

Öljysuojamaksun perimisestä ei ole tarkoitus luopua, vaikka Suomi liittyykin Euroopan Unioniin.

Euroopan Yhteisössä (EY) sisämarkkinat ovat toteutuneet jäsenvaltioiden välisessä kaupassa vuoden 1993 alusta. Tavaroiden ja palvelun vapaan liikkuvuuden toteuttaminen sisämarkkinoilla on merkinnyt luopumista jäsenvaltioiden välisestä rajavalvonnasta sekä edellyttänyt fyysisten, teknisten ja fisikaalisten kaupanesteiden poistamista. Rajavalvonnasta luopuminen on puolestaan edellyttänyt välillisen verotuksen, valmisteverotuksen ja arvonnalisäverotuksen yhdenmukaistamista.

Yhteisön yhtenäistä valmisteverotusjärjestelmää varten on säädetty seuraavat direktiivit: neuvoston direktiivi 92/12/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992, valmisteveronalaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta, muutettu direktiivillä 92/108/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1992.

Kun yhteisön jäsenmaiden välisessä kaupassa on edellä esitettyjen yhteisön päätösten nojalla luovuttu rajavalvonnasta, ei öljysuojamaksun periminen sen jälkeen kun Suomi liittyy Euroopan Unioniin voisi enää yhteisön jäsenmaista tuotavan öljyn osalta tapahtua tavarantullauksen yhteydessä kuten voimassa olevan öljysuojarahastosta annetun lain mukaan tapahtuu.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Esityksen tavoite

Esityksen tavoitteena on, että Euroopan Yh-

teisön jäsenmaista tuotavasta öljystä voitaisiin periä öljysuojamaksua myös sen jälkeen, kun Suomi on liittynyt Euroopan Unioniin.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että öljysuojarahastolain 2 §:ää muutettaisiin siten, että Euroopan Yhteisön ulkopuolelta maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljystä perittäisiin edelleen öljysuojamaksua.

Uudessa 2 a §:ssä ehdotetaan, että Euroopan Yhteisön jäsenvaltiosta tuodusta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa. Suomen kautta kuljetettavasta vapaassa liikkeessä olevasta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa. Sama velvollisuus olisi sillä, jolla on oikeus hallita tavaraa tai siitä määrätä. Öljysuojamaksun perisi tullilaitos sinä päivänä voimassa olevien säännösten mukaan, kun öljy on vastaanotettu. Maksunalaisista määristä, maksun ilmoittamisesta, suorittamisesta, maksuunpanosta ja muutoksenhausta ja muutoinkin olisi soveltuvin osin voimassa mitä valmisteverotuslaissa (/) säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.

3. Taloudelliset vaikutukset

Esityksen tavoitteena on säilyttää öljysuojamaksun periminen myös sellaisen öljyn osalta, joka tuodaan Suomeen Euroopan Unionin jäsenmaasta.

Raakaöljyn ja öljytuotteiden tuonti Suomeen on vuonna 1993 ollut yhteensä 12,7 miljoonaa tonnia. Öljysuojarahastoon on vuonna 1993 maksettu öljysuojamaksuna 34,7 miljoonaa markkaa. Öljyn tuonti EY-maista on vuonna 1993 ollut noin 4,2 miljoonaa tonnia eli noin 33 prosenttia koko öljyntuonnista. Norja on viime vuosina ollut suurin yksittäinen tuontimaa, mutta esimerkiksi Iso-Britanniasta tuodaan Suomeen varsin suuria öljymääriä. Tuontimäärät eri maista ovat viime vuosina vaihdelleet varsin paljon. Tilastotietoja vuodelta 1994 ei ole ollut saatavilla, mutta Norja on ollut suurin yksittäinen tuontimaa tänäkin vuonna.

4. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen johdosta ei valtionhallinnossa aiheudu organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

5. Ympäristövaikutukset

Öljysuojamaksu on merkittävä ympäristöperusteinen maksu, jota peritään ympäristölle riskialttiista öljynkuljettamisesta. Öljysuojamaksun kaksinkertaisella perimisellä vaikutetaan siihen, että öljy kuljetettaisiin sellaisella aluksella, joka olisi ympäristön kannalta mahdollisimman turvallinen.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä virkatyönä.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys valmisteverotusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 237/94 vp.). Tässä esityksessä viitataan valmisteverotuslakiin otettavaan säännökseen verottomasta varastosta ja rekisteröidystä ja rekisteröimättömästä elinkeinonharjoittajasta.

8. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Ehdotetut säännökset liittyvät Suomen liittymiseen Euroopan Unioniin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä toukokuuta 1974 öljysuojarahastosta annetun lain (379/74) 2 §:n 3 ja 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä toukokuuta 1982 annetussa laissa (335/82), sekä *lisätään* lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

2 §

 Euroopan Yhteisön ulkopuolelta maahan-
 tuodusta öljystä on velvollinen suorittamaan
 öljysuojamaksun se, joka ilmoittaa öljyn tullat-
 tavaksi.

Euroopan Yhteisön tullialueen ulkopuolelle
 tai sen ulkopuolelta Suomen kautta kuljetetta-
 vasta öljystä on tavaranhaltija velvollinen suo-
 rittamaan öljysuojamaksua. Sama velvollisuus
 on sillä, joka tavaranhaltijan puolesta on tul-
 liselvittänyt kauttakuljetettavan öljyn.

2 a §

Euroopan Yhteisön jäsenvaltiosta tuodusta
 öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuoja-
 maksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa.

Suomen kautta kuljetettavasta vapaassa liik-
 keessä olevasta öljystä on velvollinen suoritta-
 maan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa
 öljyn Suomessa. Sama velvollisuus on sillä,
 jolla on oikeus hallita tavaraa tai siitä määrätä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa
 tapauksissa perii öljysuojamaksun tullilaitos
 sinä päivänä voimassaolevien säännösten mu-
 kaan, kun öljy vastaanotettu. Maksunalaisista
 määristä, maksun ilmoittamisesta, suorittami-
 sesta, maksuunpanosta ja muutoksenhausta ja
 muutoinkin on soveltuvin osin voimassa mitä
 valmisteverotuslaissa (/) säädetään rekis-
 teröidystä elinkeinonharjoittajasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

Helsingissä 29 päivänä joulukuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri *Sirpa Pietikäinen*

Laki

öljysuojarahastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä toukokuuta 1974 öljysuojarahastosta annetun lain (379/74) 2 §:n 3 ja 4 momentti sellaisina kuin ne ovat 7 päivänä toukokuuta 1982 annetussa laissa (335/82), sekä *lisätään* lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Maahantuodusta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka ilmoittaa öljyn tullattavaksi.

Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on tavaranhaltija velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua. Sama vastuu on sillä, joka tavaranhaltijan puolesta on tulliselvittänyt kauttakuljetettavan öljyn.

Euroopan Yhteisön ulkopuolelta maahantuodusta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka ilmoittaa öljyn tullattavaksi.

Euroopan Yhteisön tullialueen ulkopuolelle tai sen ulkopuolelta Suomen kautta kuljetettavasta öljystä on tavaranhaltija velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua. Sama *velvollisuus* on sillä, joka tavaranhaltijan puolesta on tulliselvittänyt kauttakuljetettavan öljyn.

2 a §

Euroopan Yhteisön jäsenvaltiosta tuodusta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa.

Suomen kautta kuljetettavasta vapaassa liikkeessä olevasta öljystä on velvollinen suorittamaan öljysuojamaksua se, joka vastaanottaa öljyn Suomessa. Sama velvollisuus on sillä, jolla on oikeus hallita tavaraa tai siitä määrätä.

*Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa perii öljysuojamaksun tullilaitos sinä päivänä voimassaolevien säännösten mukaan, kun öljy on vastaanotettu. Maksunalaisista määrästä, maksun ilmoittamisesta, suorittamisesta, maksuunpanosta ja muutoksenhausta ja muutoinkin on soveltuvin osin voimassa mitä valmis-
 teverotuslaissa (/) säädetään rekisteröidystä elinkeinonharjoittajasta.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .*

